

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
THE DEVELOPMENT OF GUIDELINES THE OPERATIONS NETWORK GROUP
SMALL SCHOOLS UNDER JURISDICTION OFFICE OF BUENG KAN PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA

10

จักรพันธ์ บัวผัน*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก 3) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 63 คน ครู 63 คน และระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิธีการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กโดยการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ประสานงานเครือข่าย จาก 3 โรงเรียน รวม จำนวน 6 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบ ยืนยัน ประเมินร่างแนวทาง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 37 ตัวชี้วัด จำแนกเป็น โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมี 9 ตัวชี้วัด ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกมี 9 ตัวชี้วัด ด้านสมาชิกเครือข่ายมี 5 ตัวชี้วัด ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานมี 9 ตัวชี้วัด และด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันมี 5 ตัวชี้วัด
2. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ด้านสมาชิกเครือข่าย ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย และด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และด้านสมาชิกเครือข่าย
3. แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีการจัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชนตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกัน เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามาช่วยดำเนินการพัฒนาการกลุ่มเครือข่าย มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการและกิจกรรม ร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ในสนับสนุนกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2) ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย จัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในและภายนอก กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม 3) ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) ด้านสมาชิกเครือข่าย ยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่ายที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มีทักษะกระบวนการคิด และมีอิสระและมีเอกภาพเท่าเทียมกันในการดำเนินงาน 5) ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งและนำผลการปฏิบัติกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนางานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

A study on The objectives of this study were : 1) elements and indicators to the operations network group small schools 2) a study of the present condition and its desirable operations network group small schools 3) develop guidelines to the operations network group small schools research is divided into three phases, namely, phase 1 study of elements and indicators to the operations network group small schools contributors include experts. The number 5 people using the tools in the research include the assessment phase 2 study the current condition. The condition and how to operations network group small schools groups examples include director education the number of 63 people. The teacher number of 63 people Phase 3 development guidelines the operations network group small schools on development operations network group small schools. By the graduate school with best practices (Best Practice) Contributor include director education and teacher network coordinators from the three schools, including a number of 6 people using the tools in the research include a questionnaire and interviews. And verify assessment contributor include professional amount 5 people using a process (Focus Group Discussion), a tool used in the research include a discussion group, a statistic that is used in the data analysis is the percent average and standard deviation.

The research findings revealed that

1. The elements and indicators the operations network group small schools. Include 5 element 37 indicators. Overall appropriate on many levels and is considering a list of aspects found to exist in most of the levels 1 side is on many levels 4 side sort average rating descending. The side objective or goal 9 indicators. The side with the participation of the members 9 indicators side members network 5 indicators side leadership of a coordinator 9 indicators and the side things they do together 5 indicators.

2. The current operations network group small schools.. The moderate. When considering a list of aspects found to exist on many levels. 1 side is moderate with 4 sides. When considering the side list in descending order as follows: mutual activity. Leadership of the Coordinator of network members of network objectives or targets and the participation of the members. The desirable condition the operations network group small schools. The overall very level. When considering a list of aspects found to exist on many levels. 4 sides in level at most 1 side. Descending order as follows mutual activity leadership network coordinator's purpose or goal the side with the participation of the Member and the Member network.

3. The operations network group small schools contains 5 include. 1) Side with the participation of the members Meeting with teachers, administrators and educators. Developing an information system to monitor treatment. Meeting the parents People in the community and the school board to discuss a common approach. Inviting opportunity for all parties to help the development of the network. Assign responsibility for assessing

projects and activities. Together with the community, local government and other agencies in support activities. And participate in the work, emphasizing the teamwork involved. 2) purpose or goal Seminars about the current problems and school needs. Study successful school network. Knowledge -sharing network with a group of schools in the area. Receive comments and suggestions from people both inside and outside. Clearly defined objectives or goals materialistic. 3) leadership of the Coordinator the network Using good governance in the administration. Joint curriculum development Learning process there is research to improve the quality of education. And coordinating with the network of local governments. 4) network members exalted members of the network with outstanding performance. Open to all qualified persons to assist in the development. Support network members can have a role in the operation a thinking process. And the freedom and equality in a unified operation. 5) collaboration activity Joint activities, both academic and sports development activities to continue. Joint development of information system the distribution of power and responsibilities in order to manage effectively. A joint meeting with the school network in at least one time per month. The results of activities to improve the development of the school network.

Keyword: the operations network group small schools.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8 (2)) ต้องจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) การบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 37) และให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 14)

การปฏิรูปการศึกษาไทย เป็นภารกิจของคนไทยทุกคน เพื่อเป็นแนวร่วมในการพัฒนาคนไทย สร้างสรรค์พลังปัญญาของสังคมไทย แต่การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จน้อยที่เงื่อนไขความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญคือ การเชื่อมโยงการทำงานของทุกส่วนในสังคมในเชิงเครือข่ายและให้เครือข่ายปฏิรูปการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและมีจุดมุ่งหมายในการปฏิรูปการศึกษาร่วมกัน ความเคลื่อนไหวในการพัฒนาศาสตร์การบริหารปัจจุบัน เน้นการสร้างองค์ความรู้ในการจัดการเครือข่ายควบคู่กับการพัฒนาองค์การให้ทำงานเชื่อมประสานกับเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายร่วมกัน และมีประสิทธิภาพ (รุ่ง แก้วแดง, 2543, หน้า 10) จากแนวคิดการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการข้างต้น มีส่วนทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายพัฒนาประสิทธิภาพในด้านการบริหารและการจัดการศึกษาโดยเป็นการประกัน 3 ด้าน คือ การประกันโอกาส การประกันคุณภาพ และการกระจายอำนาจ จึงทำให้เกิดรูปแบบการปรับปรุงประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่หลากหลาย เช่น เครือข่ายวิชาการ การจัดเครือข่ายสหวิทยาเขต เครือข่ายศูนย์ปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนรูปแบบใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ยังคงเป็นการทำงานโดยการรวมศูนย์อำนาจ มีการดำเนินงานในทิศทางเดียว คือ ดำเนินงานจากบนลงล่าง ซึ่งการทำงานดังกล่าวยังคงเป็นการทำงานผ่านผู้มีอำนาจและจากผู้บังคับบัญชาจากเบื้องบน ยังขาดความเป็นอิสระและคล่องตัวและกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายตามแนวคิดในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ยังคงใช้รูปแบบการทำงานที่จัดให้ยอมทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรค เช่นเดียวกับการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในอดีต (ประไพศรีนาคสวัสดิ์, 2547, หน้า 18)

การบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาขนาดเล็กยังคงมีปัญหาในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา คือ 1) ปัญหาด้านวิชาการ 2) ปัญหาด้านบุคลากร 3) ปัญหาด้านอาคารสถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์และงบประมาณ และ 4) ปัญหาด้านบริหารจัดการ จากสภาพปัจจุบันปัญหาดังกล่าว หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสวงหา แนวทาง นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน อย่างมีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล เช่น รถคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ (Computer Mobile Unit) RIT (Reduce Instructional Time) (e-learning) การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การสอนแบบบูรณาการ การสอนหมุนเวียน โรงเรียนสาธิต ครูคนเดียวสอนหลายชั้น และการบริหารจัดการ การศึกษารวมกันในแบบเครือข่าย แต่การดำเนินการยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรทั้งนี้เพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีบริบทปัญหา และข้อจำกัดแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 32 - 35)

เครือข่ายการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลยุทธ์สำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะเป็พลังขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งความจำเป็นและความสำคัญของการบริหารจัดการการศึกษาในรูปแบบเครือข่าย ไม่ใช่จะเพิ่งเกิดขึ้นในยุคปฏิรูปการศึกษานี้เท่านั้น แต่ได้เกิดขึ้นและดำเนินมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นที่มีระบบการศึกษาต่างกันตรงที่ว่าในยุคก่อนภาคส่วนอื่น ๆ ที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วยนั้นมีจำนวนจำกัด หากพิจารณาถึงเฉพาะสัมพันธภาพและความร่วมมือกันในการบริหารจัดการศึกษาในกลุ่มสถานศึกษาด้วยกันแล้ว พบว่า ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ปรากฏขึ้นมาไม่นานนี้เอง อย่างไรก็ตามการที่ข้อจำกัดทั้งหลายทั้งปวงที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาทั่วประเทศ ต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบเครือข่ายอย่างหนึ่งอย่างใดกับภาคส่วนอื่น ๆ หรือสถานศึกษาด้วยกันเองมาตลอดนั้น ไม่มีฐานทางกฎหมายรองรับและไม่ผลผูกมัดทางกฎหมาย เครือข่ายต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางกำหนดขึ้นและสั่งการให้ปฏิบัติตาม ไม่เคยมีสถานะภาพและฐานะเป็นพันธกิจหลักในการดำเนินการดังกล่าวเลย ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กร ชุมชนจึงถือได้ว่า เป็นเจตนาที่ดีที่จะสร้างฐานความชอบธรรม และข้อผูกมัดทางกฎหมายให้กับสิ่งที่สถานศึกษาได้ปฏิบัติมาตลอดและสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างแท้จริงของเครือข่าย และการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายที่มีต่อความสำเร็จหรือความไม่สำเร็จ ดังนั้น เรื่องของเครือข่ายการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีฐานะและความชอบธรรมทั้งทางทฤษฎีและแนวคิด หลักการและทางภาคปฏิบัติรองรับอยู่ ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของเครือข่ายการศึกษาดังกล่าวส่วนหนึ่ง ขึ้นอยู่กับเครือข่ายการบริหาร (ธีระ รุญเจริญ, 2545, หน้า 182 - 187)

การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ นั้นมีพื้นที่ครอบคลุม 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอปากคาด อำเภอโซ่พิสัย อำเภอศรีวิไล อำเภอเซกา อำเภอพรเจริญ อำเภอบึงคล้า อำเภอบึงโขงหลง โรงเรียนทั้งหมด 212 โรงเรียนและเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 77 โรงเรียนโดยได้แบ่งจัดกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายออกเป็น 23 กลุ่มโรงเรียนเพื่อให้แต่ละโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายได้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาซึ่งปัญหาในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนรวมไปถึงสมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ไม่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ย่อมมีผลกระทบต่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารผิดเพี้ยนไป ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การไม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนให้ชัดเจน การไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเครือข่าย รวมไปถึงสภาพบริบทของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบางเครือข่ายมีความลำบากในการติดต่อประสานงาน ระบบการติดต่อสื่อสารบางพื้นที่ก็ยังประสบปัญหาทำให้บางโรงเรียนได้รับข้อมูลล่าช้าโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษา และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายค่อนข้างน้อย ซึ่งกระบวนการประเมินคุณภาพเป็นกระบวนการหนึ่งของการกระตุ้นให้ทุกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนได้มีการพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายเพื่อการจัดการศึกษาให้เป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะมีการนำโครงการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น โรงเรียนขนาดเล็กรูปแบบใหม่ โรงเรียนวิถีพุทธ ฯลฯ แต่ในภาพรวมของโครงการต่าง ๆ ยังอยู่ในระบบล่าง ยังม่ายได้เป็นรูปแบบการทำงานของทุกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนอย่างแท้จริง และการดำเนินงานโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบันยังไม่สามารถพัฒนาให้ทัดเทียมโรงเรียนในระดับอื่น ๆ อาจเพราะด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ และการที่โรงเรียนขนาดเล็กก็ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ตลอดเวลา และด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬยังไม่เคยมีการทบทวนวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก และรูปแบบการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาที่เป็นรูปธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, 2558, หน้า 15)

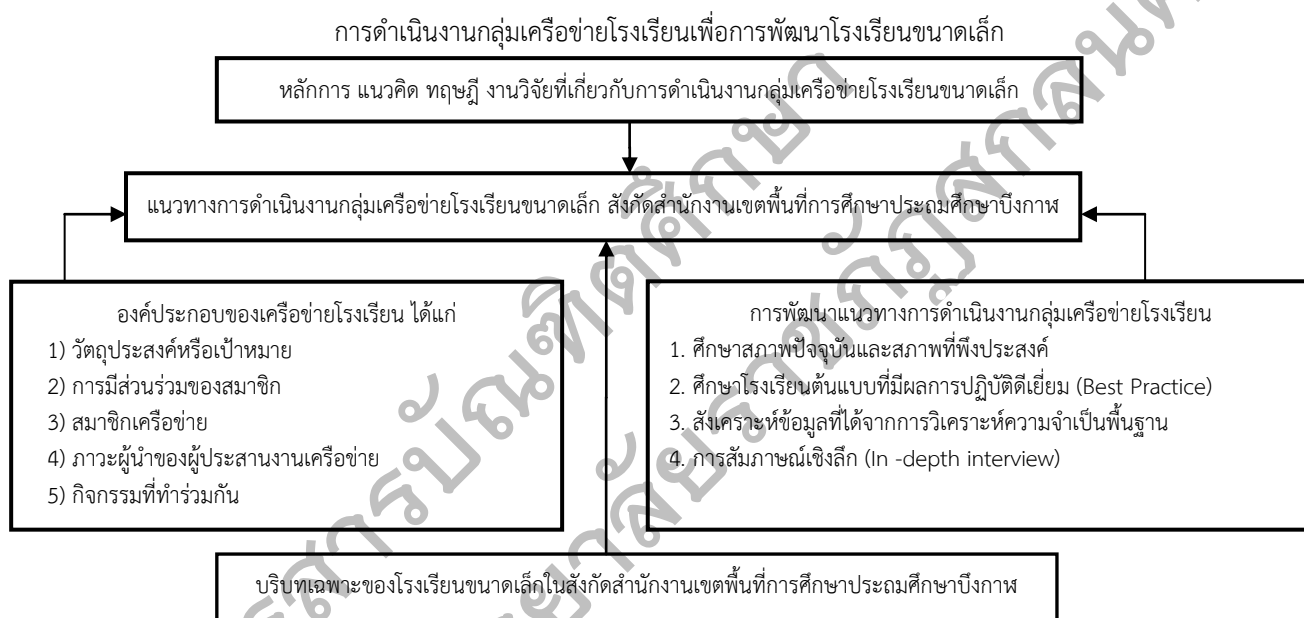
ดังนั้น ผู้วิจัยมีในฐานะครูผู้ประสานงานเครือข่ายจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีประสิทธิภาพสามารถเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น และเป็นการศึกษาในกระบวนการและประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์ระหว่างการทำงานเครือข่ายและควบคู่กับการทำงานเชิงระบบการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนเสริมการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียน หรือการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในการจัดการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของเครือข่ายของ Starkey (1997) ; Burke (1999) ; Goldsmith & Egger (2004) ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ; ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2546) ; ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2549) ; เมตต์ เมตการณ์จิต (2547) ; พระมหาสุหิตย์ (2547) ; ธนา ประมุขกุล (2547) ; สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549) ; ศิริพร ตันติยศมาศ (2550) และ จ่านิง แจ่มจันทรวงษ์ (2553) ได้องค์ประกอบของเครือข่ายโรงเรียนที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย การประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักดังนี้ 1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 3) สมาชิกเครือข่าย 4) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย และ 5) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน โดยมีกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานคือ ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัด

ระยะที่ 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและ ครูผู้ประสานงานเครือข่ายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 77 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 77 คน และครูจำนวน 77 คน รวมทั้งสิ้น 154 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 63 คนและ ครูผู้ประสานงานเครือข่ายจำนวน 63 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประจำปีการศึกษา 2558 ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607 - 610) จำนวน 63 โรงเรียน จำนวน 126 คน

ระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ จำนวน 1 คน ผู้แทนผู้อำนวยการโรงเรียน (ประธานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน) จำนวน 2 คน ผู้แทนครู (เลขานุการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน) จำนวน 1 คน และผู้แทนศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1 ได้แก่ แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2 ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามสภาพ ปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 3 ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices)

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยการส่งแบบ ประเมินไปยังผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการส่งแบบสอบถาม ทางไปรษณีย์และส่งแบบสอบถามด้วยตัวเองไปยังกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬทั้ง 8 อำเภอ

ระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้างการศึกษาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ด้วย ตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ คู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และ นำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 37 ชี้วัด โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ใน ระดับมากที่สุด 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมี 9 ตัวชี้วัด ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกมี 9 ตัวชี้วัด ด้านสมาชิกเครือข่ายมี 5 ตัวชี้วัด ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานมี 9 ตัวชี้วัด และด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันมี 5 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ($\bar{X} = 3.68$) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ($\bar{X} = 3.43$) สมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 3.37$) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.35$) และการ มีส่วนร่วมของสมาชิก ($\bar{X} = 3.21$) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ($\bar{X} = 4.51$) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย (เฉลี่ย 4.45) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.39$) การมี ส่วนร่วมของสมาชิก ($\bar{X} = 4.30$) และสมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 4.29$)

3. แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ พบว่า แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาระบบสารสนเทศการ

ควบคุมดูแลรักษา จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชนตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกัน เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามาช่วยดำเนินการพัฒนากลุ่มเครือข่าย มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการและกิจกรรมร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ในสนับสนุนกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม 2) ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย จัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในและภายนอก กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม 3) ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) ด้านสมาชิกเครือข่าย ยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่ายที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานให้มีทักษะกระบวนการคิด และมีอิสระและมีเอกภาพเท่าเทียมกันในการดำเนินงาน 5) ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งและนำผลการปฏิบัติกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนางานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เฉลี่ย 4.4 เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัด นอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในมาตรา 39 ไว้ว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้การกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคลและด้านบริหารทั่วไปเกิดความเป็นอิสระความคล่องตัวและสามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์การ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์การปลูกฝังคุณธรรมความสำนึกในความเป็นไทยและวิถีชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์การขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางกระจายอำนาจทางการศึกษาหลักธรรมาภิบาลอนึ่งการมีส่วนร่วมจากทุกภาค ส่วนและความร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษากลยุทธ การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 2)

2. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามี การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 1 ด้านทั้งนี้ อาจ เนื่องมาจากการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กมีความสำคัญนอกเหนือไปจากการ บริหารงานด้านอื่น ๆ เปนงานที่เกี่ยวข้องกับงานทั้ง 4 ฝ่ายของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายสอดคล้อง กับ จำนวนคน แจมจันทรวงษ์ (2553, หน้า 4) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบ เครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นคือได้รูปแบบเครือข่ายปฏิสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic interactive network management : SINM model) องค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน 1) ระบบ เครือข่ายประกอบด้วยเครือข่ายโรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษา และเครือข่ายที่ไม่ใชหน่วยงาน ทางการศึกษา 2) การบริหารระบบเครือข่าย ประกอบด้วยการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ การจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ การควบคุมและประเมินเชิงยุทธศาสตร์โดยครอบคลุม ภารกิจการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลและงานบริหาร ทั้งไปโดยการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่มี

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีการจัดโครงสร้าง องค์กรเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด 3) ด้านคุณภาพการศึกษา โดยองค์รวม ได้แก่ คุณภาพสถานศึกษา คุณภาพนักเรียน และคุณภาพสังคมซึ่งจะต้องได้รับการ พัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับ วัยพร แสงนภาพวร (2551, หน้า 13) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็กควรสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และสถาบันอื่น ๆ ในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชนคือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

3. สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบางภาพ โดยรวมเฉลี่ยของระดับการควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากพิจารณา รายด้านพบว่ามีอยู่ในระดับมาก 4 ด้านและอยู่ในระดับการควรปฏิบัติมากที่สุด 1 ด้านซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ อภิชัย กรมเมือง (2553, หน้า 89) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็กเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กที่นำไปสู่ คุณภาพการศึกษามีโครงสร้างและองค์ประกอบที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันดังนี้ 1) จัดระบบงานและระบบ การดำเนินการบริหารจัดการเครือข่ายร่วมกันของโรงเรียนขนาดเล็กในเครือข่ายให้ครอบคลุมทั้งด้าน วิชาการ ดานงบประมาณ ดานการบริหารงานบุคคล และดานการบริหารทั่วไปเพื่อปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนในเครือข่าย 2) อาศัยหลักบุคลากรมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความมีเอกภาพในนโยบายและหลักการกระจายอำนาจ 3) ใช้ระบบและกลไกในการดำเนินงาน โดยมีคณะกรรมการการบริหารจัดการเครือข่ายให้มีบทบาทหน้าที่ร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน คือ (1) การรวมกลุ่มโรงเรียนให้เป็นเครือข่าย (2) การ วิเคราะห์ปัญหา (3) กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน (4) การทำแผนการดำเนินงาน (5) การจัดทำ งบประมาณ (6) การดำเนินการตามแผน (7) การประเมินผลงานและ (8) การรายงานผล ความสำเร็จในการบริหารเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของแกนนำเครือข่ายและคณะกรรมการ บริหารจัดการศึกษาเครือข่ายและอาศัยการมีส่วนร่วมโดยความสมัครใจของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาที่อยู่ในตำบลเดียวกันหรือเขตติดต่อการภายใน 5 กิโลเมตร รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเครือข่ายที่ชัดเจน 4) ผลการ ประเมินรูปแบบปรากฏว่ารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายมีประโยชน์ต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด โรงเรียนขนาดเล็กมั่นใจในคุณภาพการจัดการศึกษามากขึ้น นำไปสู่คุณภาพนักเรียน 159 สมศักดิ์ เอี่ยมดี (2556, หน้า 213) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ ที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่ เป็นทางการ และเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) องค์กรของเครือข่าย 2) การจัดการเครือข่าย 3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย 4) การธำรง รักษาเครือข่าย สอดคล้องกับ Sashkin (1982, pp. 110 - 113) ได้กล่าวถึงการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม รวมของสมาชิกว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการวางแผน และควบคุมกิจกรรมการ ปฏิบัติงานด้วยตัวของเขาเองอย่างไรก็ตามผู้ใดบังคับบัญชาที่สามารถเข้ามามีส่วนรวมในการวางแผน และควบคุมงานได้ในลักษณะต่าง ๆ ตามความสำคัญที่แตกต่างกันไป ซึ่งได้เสนอวิธีสำคัญ 4 ประการใน การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา 4) การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง 3.2 ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ในพื้นที่เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ จัดประชุมเพื่อรับฟัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการประชุมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยมี จุดหมายร่วมกัน มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและมีการกำกับติดตาม ประเมินผลตามแผนปฏิบัติงานประจำปี สอดคล้องกับ การวิจัยบางประเด็นของ สมยศ มีเทศน (2544, หน้า 42) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์เป้าหมายของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายประถมศึกษาไว้ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนโดย คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ทรงคุณวุฒิ ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจะต้องร่วมมือกันนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนสภาพความต้องการของโรงเรียน ในกลุ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาารร่วมกัน 2) การกำหนดแนวทางพัฒนาโรงเรียนภายในกลุ่ม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมได้จากสภาพจริง การกำหนดแนวทางการพัฒนา ควรจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนกลยุทธ์ จำเป็นต้องบูรณาการข้อมูลที่ได้จากสภาพจริงและข้อเสนอแนะจาก

ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อความรู้สึก ตระหนักในพันธกิจที่ต้องดำเนินร่วมกัน 3) การปฏิบัติตามพันธกิจที่ทุกฝ่ายวางรวมกันเป็นข้อตกลง เพื่อรวมมือกันในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายในการดำเนินงาน ตามพันธกิจนั้นความจำเป็นในการ ระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะส่งผลให้การกิจของ กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายนั้นสำเร็จลงได้ 4) การกำกับติดตามการ พัฒนา ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วน ร่วมในการประเมินตามสภาพจริงว่า พันธกิจได้ดำเนินไปตามเป้าประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ รวมทั้ง การ วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของ ชาติ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อ จะเป็นเครื่องบ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการพัฒนา สอดคล้องกับ ประเสริฐ ต้นสินนท (2556, หน้า 40) เจตนารมณ์ จุดประสงค์ และเป้าหมายของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจัดตั้งขึ้นมาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มให้ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนภายใน กลุ่มมีสภาพแวดล้อม และขนาดที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีความพร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษาที่ แตกต่างกันกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดความร่วมมือในการบริหาร จัดการศึกษาร่วมกันของโรงเรียน ภายในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายให้มีคุณภาพมี ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาระดับชาติต่อไป 3.3 ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ไขหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทาง วิชาการและด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงาน การศึกษาอื่น ๆ มีการผลักดันเปลี่ยนการทำหน้าที่ของผู้ประสานงานเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางใหม่ ๆ ในการ ดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545, หน้า 78) แล้วเห็นว่า แก่นนำเครือขைய นั้นหากเป็นไปได้ควรเลือกแก่นนำเครือข่ายที่เป็นสมาชิกที่ เป็นคนประเภทเดียวกันในกลุ่มนั่นเอง ในบางครั้งแก่นนำเครือข่ายเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการกำหนด ความสำเร็จ หรือล้มเหลวของเครือข่ายในระยะเริ่มต้นของเครือข่ายต้องเริ่มจากการมีแก่นนำเป็นผู้ริเริ่ม เครือข่าย โดยการกำหนดประเด็นบางเรื่องที่ตัวเองสนใจ เป็นผู้จุดประกายให้คนอื่น ๆ เริ่มรับรู้ปัญหา ร่วมกัน จนเกิดความตระหนักถึง ความจำเป็นที่ต้องรวมตัวกันเป็นเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างแนวร่วมของสมาชิกเครือข่ายให้กว้างขวางดังนั้นแก่นนำเครือข ายจะต้องมีคุณสมบัติที่ดี 6 ประการ ได้แก่ การมีบุคลิกภาพ การแสดงออกการแต่งกาย กระตือรือร้นในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความรับผิดชอบ และมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ สอดคล้องกับ นพพช บุญจิตรตุลย์ (2534, หน้า 96) กล่าวถึงบทบาทของผู้นำไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) ผู้รักษาหรือประสานให้สมาชิกกลุ่มอยู่รวมกัน (Maintenance of membership) หมายถึง จะต้องอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่ม มีความสัมพันธ์กันในกลุ่ม และเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มทำให้มีความ สามัคคี กลมเกลียวกัน 2) ผู้ปฏิบัติภารกิจของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Objective attainment) หมายถึง เขาจะต้องรับผิดชอบใน กระบวนการวิธีการทำงานด้วยความมั่นใจและเข้าใจได้ และเขา จะต้องทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 3) ผู้นำก่อให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ ในกลุ่ม (Group interaction facilitation) หมายถึง เขาจะต้องปฏิบัติงานในทางที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ และ ปฏิบัติกันด้วยดีของสมาชิกในกลุ่ม การติดต่อสื่อสารที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นการช่วยให้หน้าที่นี้ บรรลุเป้าหมาย 3.4 ด้านสมาชิก เครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่ายที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลาย ๆ ด้าน เป็นประจำทุก ๆ ปี เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้สนใจหรือ เต็มใจเข้ามาช่วยในการพัฒนา เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยใน การพัฒนากลุ่มเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนในหลากหลายด้าน ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการ ดำเนินงานของ กลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่ ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิดให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการ นำเสนอผลงานในด้านต่าง ๆ การให้สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและมี เอกภาพเท่าเทียมกันในการดำเนินงานกลุ่มเครือข ายโรงเรียน สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของ สันติภาพ ไกรกิจราษฎร์ (2550, หน้า 53) ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารจัดการ เครือข่ายการเรียนรู้ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองเชียงราย ด้านงบประมาณ (Budget/Money) พบว่า ปัจจัยหลัก ที่จะทำ ให้การจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ประสบความสำเร็จคือเรื่องงบประมาณ เพราะด้วยเหตุที่ว่า สถานศึกษาขาดแคลนงบประมาณที่จะ มาดำเนินการเครือข่ายการเรียนรู้ ดังนั้นจึงส่งผลให้การ ดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเกิดความล่าช้าและยังมีเรื่องติดค้างยังมิได้รับ การปฏิบัติอีกหลายเรื่อง ส่วนด้านบุคลากร (Man) พบว่า บุคลากรที่จะมาดำเนินการให้เครือข่ายการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จยัง มีน้อย และยังขาดความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ อีกทั้งบุคลากรในสถานศึกษาก็ไม่มี เวลาพอที่จะมาดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ สำหรับด้าน ทรัพยากร (Material) พบว่า ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเครือข ายการเรียนรู้มีความพร้อมอยู่ค่อนข้างมาก โดยทรัพยากรส่วนใหญ่จะมีอยู่แล้วในสถานศึกษา และในชุมชนซึ่งส่งผลดีอย่างมากต่อ การดำเนินการเกี่ยวกับเครือข่ายการเรียนรู้ ส่วนด้านสุดท้ายการบริหารจัดการ (Management) พบว่า ระบบบริหารจัดการส่วนใหญ่

ทางสถานศึกษาจะเป็นฝ่ายนำในการดำเนินงาน โดยมีการเชิญ ตัวแทนชุมชน ตัวแทนภูมิปัญญา และตัวแทนปราชญ์ชาวบ้านมาประชุมเพื่อดำเนินการวางแผนการ ปฏิบัติงานร่วมกัน และมีการแบ่งงานแบ่งหน้าที่อย่างคร่าว ๆ ไม่ยึดติดกับเรื่องสายอำนาจบังคับบัญชา มากจนเกินไป แต่เน้นการยึดหยุ่นหาหากัน 3.5 ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ จัดประชุมครู ผู้ปกครอง นักเรียนและนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันใน การจัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในดานวิชาการ กีฬา และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และ กิจกรรมเดินทางไกลเข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย กลุ่มเครือข่าย โรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศสำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกันมีการการ กระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อรวมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การนำผลการปฏิบัติกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนางานกลุ่มเครือข่าย โรงเรียน สอดคล้องกับ ขนัญญา กาญจนรังสีสินท (2547, หน้า 4) มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุงแต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นซึ่ง กันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนา ร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้อง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในเครือข่ายตามมาด้วย ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็น การแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal Exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้น เท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแนบแน่นมากขึ้นมีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นสร้างความเข้มแข็งให้กับ เครือข่าย สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของ ศิริพร ตันติยศ (2550, หน้า 188) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม สังกัด กรุงเทพมหานครประกอบด้วย 8 องค์ประกอบเรียงตามลำดับน้ำหนักขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย คือ 1) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน 2) การใช้เทคโนโลยี 3) ทักษะด้านภาวะผู้นำ 4) ผู้นำเปิด โอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม 5) การติดต่อสื่อสาร 6) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 7) องค์การ (เครือข่ายโรงเรียน)แบบมีส่วนร่วม 8) บรรยากาศการมีส่วนร่วม ระดับของประสิทธิผลการบริหาร เครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก และรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบ มีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการบริหาร เครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม 8 องค์ประกอบซึ่งมีความเหมาะสมถูกต้องเป็นไปได้ และสามารถ นำไปเป็นประโยชน์สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรวางแผนจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และจัดสรรบุคลากรให้โรงเรียนขนาดเล็กอย่างเพียงพอกับปริมาณงานที่โรงเรียนได้รับ

1.2 ระดับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนควรติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง และควรมีฝ่ายที่ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กโดยเฉพาะ

1.3 ระดับโรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็กควรให้ความสำคัญกับทุกกลุ่มเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ปกครองและชุมชนซึ่งมีความใกล้ชิดและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียนโดยตรง หากทั้งสองฝ่ายให้ความร่วมมือกันในการบริหารจัดการโรงเรียนจะส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ๆ ขึ้นไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทางด้านการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทางด้านการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์. (2545). *การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา* 6. กรุงเทพฯ: ชัคเชส. กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชนัญญา กาญจนรังสีนนท์. (2549). *ปัญหาและอุปสรรคของเครือข่าย*. ออนไลน์ : www.cdd.g-th/chumch-n/artical/netw-rk.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2549). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์. (2553). *การพัฒนาแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ด* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนา ประมุขกุล. (2547). *บทความปริทัศน์. ขอนแก่น: ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 6*.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และ ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. (2546). *สื่อสารกับสังคมเครือข่าย*. กรุงเทพฯ: สถาบัน.
- ประไพศรี นาคสวัสดิ์. (2547). *การติดตามประเมินผลและรายงานผลการพัฒนาการปฏิบัติราชการ (งวด 1) ประจำปี พ.ศ. 2547*. สำนักตรวจราชการและประเมินผล.
- พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2547). *เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).
- เมตต์ เมตต์การุณต์จิต. (2547). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *การปฏิวัติการศึกษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มติชน.
- ศิริพร ดันตียามาต. (2550). *รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์* ป.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). *การพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (2557 พฤศจิกายน 10). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2558*. หน้า 15.
- Burke, A. (14 August 1999). Social Development Division Department for International Development. Communications & Development. a practical guide. <http://www.dfid.gov.uk>.
- Goldsmith, S. and Eggers. (2004). *Governing by Network*. Washington, D.C. : Brookings Institution Press, W.D.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970). Determining Sampling Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*.
- Starkey, P. (1997). *Networking for Development*. IFRTD (The International Forum for Rural Transport and Development).